

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการ เทคโนโลยี เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในประเทศอย่างต่อเนื่องรวมทั้งแนวโน้มของสังคมไทยกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้างจึงจำเป็นต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงสุดในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยิ่งต่ำมาก ประมาณร้อยละ 44.98 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2535 : 1) ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือกึ่งอุตสาหกรรมแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9 ปี

ดังนั้น การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม ดังได้ระบุไว้ในนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ว่า "เร่งรัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการทางการศึกษาในด้านการพัฒนาบุคคล และให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาประเทศ"

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ยังให้ความสำคัญต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังได้ระบุไว้ในนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ "เร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้เรียนจบประถมศึกษาได้เข้าเรียนมากขึ้น"

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษา แก่ประชาชนทั่วไป ว่าควรมีความรู้พื้นฐานสูงขึ้นและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับแนวโน้มของ สังคมที่กำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและการบริการมากขึ้น โดยการเพิ่มโอกาส ให้ ความรู้พื้นฐานของประชาชนให้มีความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จาก มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างต่อ เนื่องโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ประชาชนให้มีมาตรฐานขั้นต่ำอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกพื้นที่และกำหนดเป้าหมายให้เด็กจบ ป. 6 ทุกคนมีโอกาสเข้าเรียนต่อ ม. 1 ในปี 2540

เพื่อตอบสนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาลและเพื่อเร่งรัดพัฒนางาน ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการให้สามารถตอบสนองและสนับสนุนการพัฒนาประเทศไปในทิศทาง ที่พึงประสงค์ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงานการศึกษา การ ศาสตร์และการวัฒนธรรมไว้ดังต่อไปนี้ "เร่งรัดการขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาให้ กว้างขวางและทั่วถึง ทั้งในเมืองและชนบท โดยจัดบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและ นอกโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อปวงชนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างน้อย" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2535: 6)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนัก ว่าการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้ สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาประเทศ เป็นภารกิจสำคัญที่จะ ต้องเร่งดำเนินการ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 16)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสในการศึกษาต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี... ด้านคุณภาพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด และเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเศรษฐกิจ และท้องถิ่น

ชาวเขาเป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศ ที่รัฐให้ความดูแลเอาใจใส่ให้การศึกษา แม้ว่าชาวเขาเหล่านั้นจะมีความแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งในด้าน ภาษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ฯลฯ ก็ตามด้วยเหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อความมั่นคงของชาติ จึงได้มีความพยายามที่จะโน้มน้าว จูงใจให้กลุ่มชนเหล่านี้เกิดความสำนึกว่า ตนคือ คนไทย มีความรัก ความภูมิใจและหวงแหนแผ่นดินไทย โดยการให้การศึกษา ซึ่งได้มีการริเริ่มจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขามาตั้งแต่ พ.ศ.2506 และได้พัฒนาการจัดการศึกษา แก่ชาวเขาเรื่อยมา เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการ พัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายในการขยายการศึกษาไปยังชาวเขาด้วย โดยกำหนดเป็น นโยบายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ในส่วนของ การศึกษาว่า "ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี อย่างเป็นขั้นตอน เน้นให้ความสำคัญ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทห่างไกล ที่มีอัตราการเรียนต่อ ต่ำ" นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบาย ในการกระจายโอกาสทางการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ว่า "เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับการศึกษา อย่างกว้างขวางและเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และกลุ่มชนต่าง วัฒนธรรมตลอดจนจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ"

ในการจัดการศึกษาสำหรับชาวเขานั้น นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชาวเขาอ่าน เขียน และพูดภาษาไทยได้แล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายให้การศึกษาได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ พัฒนาชาวเขาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพโดยเน้นการเสริมสร้าง ความเข้าใจ ความผูกพันทางจิตใจให้นิยมในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อที่จะให้ชาว เขามีความสำนึกว่า เป็นคนไทยหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ไม่สร้างปัญหา ความมั่นคงและ ก่อภาระด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้กับประเทศ เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 8)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดชายแดนภาคเหนือที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาเศรษฐกิจ และพื้นที่ชนบทห่างไกล แบ่งการปกครองเป็น 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองน่าน อำเภอเวียงสา อำเภอท่าวังผา อำเภอนาน้อย อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง อำเภอบ้านหลวง อำเภอนาหมื่น อำเภอสันติสุข อำเภอแม่จริม กิ่งอำเภอบ่อเกลือ และกิ่งอำเภอสองแคว ประชากรของจังหวัดน่าน นอกจากจะประกอบด้วย ชาวไทยพื้นราบแล้วยังมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ ม้ง เสา ชมุ กิ่น ลีวะ อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่าเขาห่างไกล ซึ่งมีจำนวน 55,187 คน หรือประมาณร้อยละ 11.75 ของประชากรทั้งหมด (คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม จังหวัดน่าน, 2534 : 10) การจัดการศึกษาแก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าว จึงเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดน่าน เพราะชาวเขาเหล่านี้ ถือเป็นประชาชนชาวไทยเช่นเดียวกัน จึงควรได้รับการศึกษาที่เสมอภาคกัน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 421 โรงเรียน 21 สาขา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สุด 1 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน ขนาดกลาง 28 โรงเรียน ขนาดเล็ก 152 โรงเรียน และขนาดเล็กสุด 258 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 61,128 คน ครูจำนวน 4,233 คน จำนวนห้องเรียน 3,399 ห้อง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน, 2537 : 1) ครึ่งหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และเล็กสุด กระจายอยู่ตามพื้นที่ของจังหวัดน่าน นอกจากนี้ส่วนหนึ่งยังมีสภาพเป็นโรงเรียนสาขา

ในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านที่ผ่านมา มีข้อจำกัดและปัญหาในการดำเนินงานหลายประการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2537 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน (2537 : 8-9) ได้แก่ ปัญหา ขาดแคลนอัตรากำลังครู อาคารเรียน อาคารประกอบ และงบประมาณ นักเรียนตกชั้นร้อยละ 5.76 นักเรียนออกกลางคันร้อยละ 0.22 และมีนักเรียนร้อยละ 13.88 ขาดแคลนอาหารกลางวันและอยู่ในภาวะทุพโภชนาการ นอกจากนี้ยังพบว่า การนิเทศการติดตามผลยังไม่ทั่วถึง

ในส่วนของการขยายโอกาสทางการศึกษานั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาตามมติ คณะรัฐมนตรี นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2537 รวมทั้งสิ้น 59 โรงเรียน ในจำนวนนี้มีโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขาทั้งหมด และรับทั้งนักเรียนชาวเขาเรียนร่วมกับ ชาวไทยพื้นราบ จำนวน 10 โรงเรียน กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ 7 อำเภอของ จังหวัดน่าน แต่เนื่องจากวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมและชนบทที่นิยม ประเพณีของ ชาวเขาแต่ละเผ่า่นั้นแตกต่างไปจากชาวไทยพื้นราบ รูปแบบการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัด ให้มีความเหมาะสมกับสภาพดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน การจัดการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสของจังหวัดน่าน ยังประสบปัญหาในการจัดอยู่หลายประการ (สำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดน่าน, 2527 : 5-8) กล่าวคือ

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,614 คน ออกกลาง ค้น 142 คนคิดเป็นร้อยละ 8.97
2. ประสิทธิภาพการบริหารและการนิเทศการศึกษา มีจำนวนโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพน่าพอใจ ร้อยละ 77.12 เป้าหมายแผนฯ 7 กำหนดกำหนดให้ทุกระดับ มีจำนวน หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพการบริหารและการนิเทศศึกษาน่าพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 90
3. โรงเรียนขาดงบประมาณและครุภัณฑ์ ในการจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศการติดตามผลยังไม่ทั่วถึง

นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดเรื่องการคมนาคมไม่สะดวก ปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลต่ออัตรา การศึกษาต่อด้วย โดยในปีการศึกษา 2537 ที่ผ่านมามีโดยภาพรวม มีนักเรียนเข้าศึกษาต่อ ชั้น ม. 1 ร้อยละ 88.80 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน, 2536 : 3) ในจำนวนนี้ มีพื้นที่ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่มีอัตราการศึกษาต่อ ม. 1 ต่ำกว่าในภาพรวมมาก เช่น อำเภอทุ่งช้าง มีอัตราการศึกษาต่อ ร้อยละ 53.03 และ กิ่งอำเภอบ่อเกลือ ร้อยละ 28.57 (คณะกรรมการ การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัดน่าน, 2533:29-33) สภาพปัญหาดังกล่าวส่งผล ให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เชิงปริมาณที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหา จะพบว่าเกิดจากองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การที่การจัดการศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จึงน่าจะมีผลมาจากการมีปัญหาในการบริหารโรงเรียน หนึ่งผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน มีโอกาสได้สนทนาและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขาในจังหวัดน่านอย่างไม่เป็นทางการพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่รับนักเรียนชาวเขาในจังหวัดน่าน ล้วนประสบปัญหาในการบริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่เข้าใจลักษณะของปัญหาตลอดจนสาเหตุของปัญหาเหล่านั้นอย่างชัดเจน ประกอบกับยังไม่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ปัญหาการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เพื่อประกอบการพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงาน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมการบริหารงาน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามคู่มือการดำเนินงาน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (2536) รวม 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานด้านบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน

งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การบริหารงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. จะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชายเขา

ชายเขา หมายถึง ชนกลุ่มน้อยที่มีภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเป็นอยู่แตกต่างไปตามเผ่าพันธุ์ ได้แก่ ม้ง เสา่ ถิ่น ชมุ ลีวะ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่รับนักเรียนชายเขา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านที่ได้รับอนุมัติ ให้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2537 โดยมีนักเรียนชายเขาเข้าเรียนทั้งหมด และนักเรียนชายเขาเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนพื้นราบ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่, ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ตามคู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา (2536) รวม 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร การบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนการประเมินผลการเรียน

งานบุคลากร หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการเตรียมบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การใช้บุคลากร และการบำรุงรักษาบุคลากร

งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการเปิดรับนักเรียนและ การจัดชั้นเรียน การแต่งกายของนักเรียน การส่งเสริมวินัยนักเรียน การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา การแนะแนว การส่งเสริมและติดตามนักเรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น การรายงานผลการติดตามนักเรียน

งานธุรการและการเงิน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับงานธุรการ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การจัดทำทะเบียนนักเรียน การกำหนดปิด - เปิดภาคเรียน งานการเงินและพัสดุ

งานอาคารสถานที่ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน การจัดเตรียมห้องพิเศษ การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ การเตรียมสถานที่เพื่อเรียนวิชาชีพ

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับนักเรียนชาย จำนวน 10 โรงเรียน รวมประชากร 20 คน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจข้อมูล แบบสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้าง (structured interview) และแบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งการสำรวจ การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีหาค่าความถี่

5. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

รายงานผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 บทความลำดับต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาของชาว การจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก